

3 gode råd i tørken

SIDE 2

Brug tankvagten i sommervarmen

SIDE 3

Få styr på maskinomkostningerne

SIDE 4

Fem mælkeproducenter fortæller, hvordan de oplever tørken.

Det værste er varmostress hos køerne

35 mm

Jens Johannsen, driftsleder
økologisk bedrift, Løgumkloster

Vi kan vande al majs, så vi forventer et af de bedste øko-majs år nogensinde. Vi har også én vandingmaskine, der udelukkende kører på afgræsning. Vi kan ikke komme over al afgræsningen med den, men det vi kan vande, ser grønt nok ud.

Så det værste er næsten varmostress hos køerne. De er faldet et halvt procentpoint i fedt, og ved aftenmalkningen giver de 1,5 kg mælk mindre end normalt, sikkert fordi de har gået ude i varmen. Så vi mangler nok 2 kg EKM/ko.

I forhold til græs fik vi et fint første slæt. Andet slæt i juni var nærmest kun afpudsning, og jeg tror ikke vi får flere slæt i år. Heldigvis har vi masser af grovfoder liggende, så det skulle gå fint både med grovfoder og halm.

Bliver reddet af godt 200.000 FE majs på lager

16 mm

Ivan Schmidt Nielsen,
konventionel bedrift, Tommerup

Heldigvis har jeg 200-250.000 FE majs fra 2016, som jeg drømte om at sælge, men nu tænker jeg, at jeg får brug for det hele selv. For ellers ser det ikke så godt ud. Mit 3. slæt gav næsten ingenting, og jeg kom for sent i gang med at vande majs. Heldigvis retter den sig der, hvor jeg får vandet, men jeg tror, jeg kommer til at mangle 2-4.000 FE majs/ha.

Køerne har det for varmt. Jeg har haft en nedgang på 500 kg mælk om dagen, for jeg har dybstrøelse, så det bliver ekstremt varmt. Vi har haft dybstrøelsesmatten kørt ud, men det bliver hurtigt varmt igen.

Selv om jeg skal bruge meget halm, har jeg ikke haft problemer med at få behovet dækket. Min egen hvide har givet lige så meget halm, som den plejer, men værre kerner. Derudover har jeg købt noget, og så er jeg heldig at have halm fra sidste år.

Har købt 300 ton majs-kerner

50 mm

Søren Skovgaard Revsbech
konventionel bedrift, Ørsted

Vi kan ikke vande, men majs, står overraskende godt; jorden er god, og så fik jeg sået 1. maj, før det tørrede ud. Omkring 20 pct. af majs, tror jeg dog slet ikke giver noget. Tror vi lander på +/- 8.000 FE/ha., når vi høster dem her 20.-25. august. Derfor har jeg købt importerede majs-kerner til, hvad der svarer til 30 pct. udbyttenedgang. Vi har byttet 200 hvedehalmsballer til rajgræs-halm, så må kvierne leve af dem og majs. Og vi kommer da til at mærke det til næste år, hvor fodringen bliver dyr. Heldigvis var sidste år jo et super græsår, hvor vi høstede 12.000 FE/ha, så jeg regner med, at vi klarer os igennem på lagre fra de sidste år. Jeg mener godt, jeg kan købe foder ind, så det stadig kan hænge sammen, så jeg begynder først at tynde ud i køerne, hvis majs, bliver ringere end forventet.

Status fra

TØRKE LAND

Rekordhøst i rug – korn skal erstatte grovfoderet

22 mm

Torben Sønderby
økologisk bedrift v. Holstebro

Jeg har høstet 58 tønder/ha i økologisk rug; det har jeg aldrig nogensinde prøvet før. Så det er en kæmpe hjælp for mig, at vi har fået lov til at reducere grovfoderandelen til 50 pct., for så satser jeg på at fodre med mere korn i stedet. Majs, har jeg kunnet vande, så den ser rigtig godt ud.

Lige netop i år har jeg haft græs på arealer, jeg ikke kan vande. For at kompensere har jeg derfor høstet 18 ha byghelsæd. Derudover har jeg købt 65 ha tredje slæt græs på rod, som jeg tog sidst i juli. Det har været vandet, så det har givet 1.000-1.200 FE/ha.

Jeg havde ikke store grovfoderlagre, så jeg er lige begyndt at fodre med den nye høst af græs og har til 1. oktober af majs, fra sidste år. Jeg satser stadigvæk på at kunne høste noget græs i år. Men hvis vi ikke har fået regn midt i august, reducerer jeg bestanden af køer med op til ti pct.

Halm er intet problem. Jeg havde selv en god halmhøst og køber derudover lidt.

Satser på 7 slæt græs

20 + 12 mm

Jens Jensen
konventionel bedrift v. Løgstør

Der er ikke mere græs til kvierne udenfor, så de fleste er inde nu, og det tærer jo på foderbeholdningerne.

Heldigvis kan vi vande en del, men vi kan ikke helt følge med. Vi driver 700 ha og kan vande ca. 300 ha.

Derfor bliver vi nødt til at tage slættene noget oftere, for så snart der er noget afgrøde på græsmarken, kan vi ikke følge med til at vande. Vi tog 4. slæt græs 31. juli, og vi ender nok med syv slæt i alt.

Lageret af gammelt majs rækker til midt i januar, så det skal nok slå til, men vi er lige begyndt på den nye græsensilage. Vi har ikke høstet ekstra helsæd.

De majsmarker, vi har vandet, satser vi på, giver et udbytte over middel. Til gengæld er der en del af majs, der kun bliver egnet til kvier. Så kvierne må have mindre græs og mere majs til vinter.

Før tørken satte ind, reducerede jeg bestanden med 30 køer. Derudover er jeg nok lidt mere kritisk, når jeg vurderer, om en ko skal slagtes, og jeg feder nok heller ikke slagtekøerne de sidste 100 kg op i år.

3 gode råd i tørken

Kim Søgaard Rasmussen
Kvæg rådgivning Danmark, Fyn

Sælg overskudskvier

STATUS Det allerværste er vores græsmarker. Vi har næsten kun fået et første slæt de fleste steder, for kun ganske få har vandingstilladelse her på Fyn.

I forhold til majs er der meget forskel på jordtyperne. Jeg tror, vi får gennemsnitligt 70 pct. af majs høsten, men nok ikke i den kvalitet, vi kunne håbe. Halm kan også blive en udfordring i vores område, hvor udbyttet er langt under normalt. Så vi håber på tilladelse til at ammoniakbehandle halm.

HVAD GØR KVÆGBRUGERNE Min fornemmelse er, at folk dækker sig ind med roepiller eller eget korn/sodakorn som kompensation for græs. Og så har mange både græs og majs på lager.

MIT RÅD Pas på med at slagte køer, for mælkeprisen er på vej op. Så er det bedre at sælge kvier, hvis man kan. Lad være med at så græs til efter-slæt, før vi er sikre på, at der kommer vand. Ellers er det spildte omkostninger. Og så er det med at holde hus med det græs, man har, ellers giver det for mange foderskift.

Bruno Due
Syddansk Kvæg

Køb majs piller nu

STATUS Vi er ikke dem, der er hårdest ramt; folk kan vande, og majs ser ud til at lykkes. Dog er der nogle bedrifter på østkysten, der ikke kan vande, og der er majs ved at visne væk. Økologerne er en historie for sig. Det er dem, der vil komme til at slagte, fordi de ikke baserer fodringen så meget på majs. Jeg tror ikke, der bliver mangel på halm. Du kan nok ikke finde det lokalt, men det findes – i hvert fald i Sønderjylland. Generelt er min fornemmelse, at selv dem, der er hårdest ramt, lige netop klarer sig igennem.

HVAD GØR KVÆGBRUGERNE Hernede er det jo næsten normalt, at man tømmer resten af majs til et biogasanlæg, når den nye skal ind. Det lader man være med i år.

Derudover er der blevet handlet rigtig meget helsæd. Det korn, der alligevel var tørret halvt væk, er blevet taget som helsæd – så det er positivt, at folk har kigget frem og taget initiativ til noget.

MIT RÅD Køb majs piller, de er billige nu. Eller køb et par læs roepiller, og giv dem lidt af det hele vinteren.

Steen Wessel
LMO, Søften

Få ændret fodringen

STATUS Hovedparten af mælkeproducenterne, i vores område kan ikke vande. Så der er græsudbyttet ikke i nærheden af halvt udbytte endnu, og det tror jeg også, det bliver svært at nå op på alt i alt.

På mangel af de uvandede jorde er et godt bud, at 20 pct. af majs ikke giver noget, og de sidste 80 pct. giver et moderat udbytte.

HVAD GØR KVÆGBRUGERNE Mange tyer til deres store grovfoderlagre. Men nogle kommer til at skulle forpagte mere jord eller lave aftaler med planteavlere næste år for at opbygge en buffer af grovfoder igen. Nogle steder retter vi til i foderplanerne, så de får mindre grovfoder, og mere halm, korn og kraftfoder. Hos nogle enkelte økologer overvejer vi at luse ud i den ringeste del af besætningen. Det kan nogle steder være den bedste økonomiske løsning, hvis det indkøbte foder bliver for dyrt.

MIT RÅD Tag stilling til tingene nu – hvis man skal fodre anderledes, er det nu, man skal i gang, for så har selv en lille ændring også effekt.

TØRKE: Hvad gør vi med græsset?

For græsmarker, der ikke overlever tørken, kan man overveje anlæg af nye udlægsmarker i ren-bestand i det sene efterår.

Tørken og især varmen er ekstrem hård ved alle græsmarker. Både på SEGES og i frøfirmaerne mangler der erfaringer med, hvad så ekstreme tørkeforhold betyder for overlevelsen af græsblandingerne. Et gammelt forsøgstrick er at markere et par kvadratmeter og gennemvande det fuldstændigt i et par uger. Vågner arealet ikke op efter det, er der ikke meget håb for resten af græsmarken. For at kompensere for de græsmarker, som ikke overlever, anbefaler SEGES, at man overvejer at anlægge regulære nye udlægsmarker i ren-bestand, som kan overvintre og give et ordentligt første slæt til foråret. Der skal i så fald være kommet mindst 30 mm regn, så pløjelaget er gennemblødt. Ifølge sektordirektør for Planter Troels Toft skal man ikke lade sig friste til hurtige hovsaløsninger med at så Italiensk

Der er ikke meget grønt at hente på græsmarkerne i øjeblikket. Foto: SEGES

TØRKE: HVAD GØR DU? Få det samlede overblik på landbrugsinfo.dk/toerke

eller Westerwoldisk rajgræs i ren-bestand under de meget tørre forhold nu, hvor der må forventes mangelfuld fremspiring, og hvor afgrøden risikerer at fryse væk i vinter alligevel. Der vil så alligevel skulle etableres friskt udlæg i foråret.

Det er i skrivende stund ikke tilladt at pløje græsmarkerne op og så om, men L&F arbejder med muligheden for at dispensere fra dette.

"Brug i stedet en stubmark, og så fx en blanding 45, som er tørketolerant og har fart på fra start af," lyder det fra Troels Toft. Han understreger, at det naturligvis kræver, at græsset kan spire. Men trods en nedslående prognose fra DMI ser det dog ud til, at nogle egne vil få lidt regn i den kommende tid.

Hvad angår efterafgrøder, gør tørken det vanskeligt at få sået til tiden – dvs. inden 20. august. Også her er L&F i dialog med Landbrugsstyrelsen om lempelse af reglerne.

/KIRSTEN MARSTAL OG TROELS TOFT, SEGES

Dispensationer på baggrund af tørken

For at forbedre fodersituationen for kvægbrugene har L&F anmodet Landbrugsstyrelsen om en lang række dispensationer. Nogle dispensationer er givet, mens andre endnu er under behandling.

Dispensationer, der er givet

(muligvis flere efter redaktionens afslutning 5/8)

- Der er givet tilladelse til at afgræsse brakarealer og at anvende biomassen på brakarealer til foder fra 20. juli.
- Der er givet tilladelse til at anvende frøgræshalm til foder.
- Der er givet tilladelse til at sænke grovfoderandelen fra 60% til 50% på økologiske bedrifter.
- Der er givet en generel dispensation for forbuddet mod tilskuds fodring på arealer med tilsagn om pleje af græs- og naturarealer. Hvis arealet er et beskyttet § 3 areal, skal landmanden dog selv anmode kommunen om tilladelse til dette.

Derudover er en række dispensationsanmodninger i skrivende stund under behandling. Bl.a. om mulighed for isåning af rug i etableret græsudlæg samt om udsættelse af såfristen for MFO-græsudlæg.

Brug tankvagten i sommervarmen

Det er ærgerligt at se mælken kaseret, fordi man har overset en kritisk alarm på tankvagten. Så brug tankvagten – og vær opmærksom på, at der er kommet nye driftssikre og brugervenlige typer på markedet.

Tankvagten kan være et effektivt redskab til at tjekke, om kølingen af mælken sker hurtigt nok om sommeren. Mange køleanlæg bliver udfordret, når temperaturen udenfor stiger, og vandet til forkølingen langsomt bliver varmere. De fleste køleanlæg med forkøling er dimensioneret ud fra en grundvandstemperatur på 8-10 °C. Men henover sommeren varmer jorden vandet op, og vi har set temperaturer på vandværksvand fra den kolde hane på over 17 °C. Det er badevandstemperatur.

For langsom nedkøling af mælken kan forringe kvaliteten og i værste fald medføre kassation på grund af smagsfejl. Sidste sommer tjekkede vi fire kassationer på grund af harsk smag, og i tre af til-

fældene afslørede data fra de pågældende gårdes tankvagt, at der havde været en kritisk alarm på tanken på grund af for ringe nedkøling, eller fordi man havde glemt at starte kølingen på tanken.

Kritisk alarm på kølingen er, når mælkens temperatur har været over 9 °C i mere end tre timer efter endt malkning. Hvis man havde reageret på alarmerne fra tankvagten, kunne kassationen være undgået, og både landmand og mejeri havde sparet penge.

Ny generation af tankvagt på vej

Der har været megen kritik af tankvagten, og flere af de ældre modeller har ganske givet også været for ringe. Mange har oplevet for mange falske alarmer og har simpelthen slået tankvagten fra. Men siden sidste år er der kommet fem nye tankvagter på Arlas "Grønne Liste" over godkendte tankvagter. De nye alarmer er meget mere driftssikre og ikke mindst brugervenlige. Flere af dem gemmer ligeledes data i et Cloud-system, hvor de i princippet er tilgængelige for alle dem, som ejeren giver tilladelse til det. Det kan være

“Kritisk alarm på kølingen er, når mælkens temperatur har været over 9 °C i mere end tre timer efter endt malkning.

firmaet, der har leveret tanken, og som laver service på den, mejeriet, rådgivere m.fl.

I fremtiden vil de nye systemer kunne hjælpe både producent og mejeriet med at forbedre mælkekvaliteten ved at overvåge gårdtankenes køling og rengøring. Tankvagten vil også kunne overvåge tankens fyldning og give besked til mejeriet, når tanken er fuld. Det giver mejeriet mulighed for langt bedre planlægning af indtransport og afhentning af mælken. I sidste end vil det betyde en mere effektiv og billigere indtransport.

Find Arlas "Grønne liste" med godkendte tankvagter på www.maelkekvalitet.dk

Se videoen 'Bedre mælkekvalitet – sådan bruges tankvagten' på www.landbrugsinfo.dk/kvaegfilm

/HELGE KROMANN, SEGES

FODRINGS DAG 2018 Sæt X i kalenderen 11. september

Hvert år afholder SEGES en fodringsdag, hvor vi præsenterer en bred vifte af indlæg inden for fodring af malkekøer. I år kan du bl.a. høre om nyt koncept for fodring af goldkøer, om at NIR-sensor i fuldfodervognen (måske) kan hjælpe med at styre foderresten, og om hvor skadeligt varierende stivelsesmængder er for koen. Programmet henvender sig bl.a. til kvægbrugsrådgivere, mælkeproducenter med stor interesse for foder, dyrlæger og undervisere.

DET PRAKTISKE

Fodringsdag 2018 finder sted 11. september i MCH Herning Kongrescenter. Se programmet og tilmeld dig på www.tilmeld.dk/fodringsdagkvaeg2018 Prisen for at deltage er 1.495 kr. + moms. Men du sparer 200 kr., hvis du tilmelder dig senest 21 august 2018.

Førstekalvskøer taber let konkurrencen om en plads i stalden

Både økologiske og konventionelle mælkeproducenter udsætter som gennemsnit 25 procent af deres førstekalvskøer, inden de kælver anden gang.

Når en ny kvie kælver, skal en af de malkende køer i stalden typisk vige pladsen. Og i besætninger med sunde ældre køer og mange kvier til indskiftning kan det bidrage til en høj udsætning af førstekalvskøer. Det viser en spørgeundersøgelse blandt 18 økologiske mælkeproducenter, som alle gerne vil sænke udsætningen af unge førstekalvskøer. Besætningerne udsatte alle mere end 25 procent af førstekalvskøerne før anden kælving.

Plus og minus i regnskabet

En typisk beslutning i besætningerne var, at en sund ældre ko med god ydelse beholder pladsen i stalden til fordel for en førstekalvsko med relativt lav ydelse eller dårligt temperament. Argumentet er økonomisk velfunderet, fordi den ældre ko typisk betaler mere til staldpladsen. På den negative side af regnebrættet står så imidlertid, at en førstekalvsko, som det har kostet 10-12.000 kroner at opdrætte, bliver sat ud, inden hun har betalt omkostningerne frem til første kælving.

Opdræt færre kvier og brug kødkvægssæd

De 18 besætninger i undersøgelsen arbejder nu med forskellige tiltag for at sænke udsætningen af førstekalvskøer. Og her er en af de typiske beslutninger at opdrætte færre kvier, så der kommer færre kælvekvier frem til indskiftning. I besætninger med god sundhed er der da også som regel god økonomi i at sænke udskiftningsprocenten og satse på længere levetid hos køerne. Vejen til færre kælvekvier kan være mere brug af kødkvægssæd og en bevidst og tidlig frasortering af kviekalve, som har været syge, eller som er genomisk testet til dårlig genetik.

Både økologiske og konventionelle mælkeproducenter udsætter som gennemsnit 25 procent af deres førstekalvskøer, inden de kælver anden gang. Der er stor spredning, og besætninger, som for eksempel kun har 0,7-0,8 stykker opdræt pr. årsko, har typisk en langt lavere udsætning af unge køer.

/FINN STRUDSHOLM, SEGES

En sund, ældre ko med god ydelse beholder typisk pladsen i stalden frem for en førstekalvsko. Foto: SEGES

Få styr på maskinomkostninger med gratis digitalt kursus

Nyt digitalt kursus guider dig igennem den del af FMS, der fokuserer på brugen af egne maskiner.

Du kan finde de gratis kurser i FMS på landbrugsinfo.dk/digitalekurser

Nu er det slut med at gætte sig til, hvordan nye tiltag i maskinparken vil påvirke økonomien. Eller gætte sig til, hvordan det overhovedet forholder sig med bedriftens maskinomkostninger.

Et nyt og gratis digitalt kursus lærer dig nemlig, hvordan du bruger den del af FMS, Foder-Mark-System, der fokuserer på økonomien i egne maskiner.

Afprøv ideerne

Peter Hvid Laursen, SEGES, står bag det digitale kursus. Kurset henvender sig til både rådgivere og landmænd, der gerne vil lære, hvordan man bruger FMS, og Peter fortæller, at denne del af programmet bør bruges af alle, der anvender egne maskiner til markarbejdet.

"For det første finder man ud af, hvad ens maskinomkostninger reelt er. Derudover er FMS genialt til at afprøve økonomien i de ideer, man får. Hvad sker der fx, hvis jeg går over til pløjefri dyrkning og skal investere i nye redskaber i stedet for ploven? Eller hvordan er økonomien i at bytte den 4-furede plov ud med en 5-furet? Det overrasker mange," fortæller han.

Spol tilbage, så tit du vil

Det digitale kursus er det andet i rækken om FMS, og det er en forudsætning, at man har taget FMS modul 1, før man kaster sig over modul 2, da kurset bygger videre på de beregninger, man lavede i modul 1. Til gengæld er digitale kurser ifølge Peter Hvid Laursen en genial måde til at lære, hvordan man bruger et nyt program.

"Man kan stoppe kurset og høre det samme, så tit man vil. Og man kan have kurset kørende på én skærm, samtidig med at man prøver tingene af i selve programmet på en anden skærm," forklarer Peter Hvid Laursen.

Målet med kurset er, at brugeren efter at være blevet ledt rundt i programmet inspireres til at arbejde videre med bedriftens egne forudsætninger.

Du kan tage de digitale kurser i FMS på din pc, når det passer dig. Det er gratis og varer ca. 27 minutter. Find dem på www.landbrugsinfo.dk/digitalekurser

Hvis ikke du allerede har FMS, kan du få det tilsendt ved at sende en mail til phl@seges.dk

/LONE SYLVEST SØGAARD, SEGES

Brancheaftale vedtaget

L&F Kvæg har sammen med Den Danske Dyrlægeforening vedtaget en brancheaftale om længerevarende smertelindring som standard ved afhorning af kalve.

L&F Kvæg og Den Danske Dyrlægeforening ønsker at forbedre dyrevelfærden ved afhorning af kalve. Derfor har parterne indgået en brancheaftale, hvor man i fællesskab vil arbejde for, at længerevarende smertebehandling bliver standard ved afhorning af kalve som supplement til lokalbedøvelsen. Det anslås, at over halvdelen af kalvene allerede på nuværende tidspunkt smertelindres ved afhorning ud over lokalbedøvelsen. Målet er, at alle kalve skal modtage længerevarende smertebehandling som supplement til lokalbedøvelsen. Aftalen indebærer følgende:

1. Dyrlægen vil i forbindelse med rådgivningsbesøg aktivt anbefale anvendelsen af længerevarende smertelindring som standardbehandling ved afhorning. Det anbefales, at det noteres i besøgsrapporten i forbindelse med de halvårslige velfærdsvurderinger.
2. Begge organisationer vil løbende kommunikere anbefalingen om anvendelsen af længerevarende smertelindring ved relevante fora, som fx kongresser, foredrag, artikler mv.
3. Senest om et år evalueres aftalen.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Dyrlægen vil aktivt anbefale længerevarende smertelindring ved afhorning. Foto: KvægDyrlægerne Midt ApS

Uændret antal besætninger med b-streptokokker

156 danske malkekvægsbesætninger er i øjeblikket smittede med b-streptokokker, svarende til 5,3 pct. af landets 2.929 besætninger. Det viser resultatet af overvågningen i første halvår af 2018. Dermed er antal smittede besætninger stort set uændret i forhold til samme periode sidste år, hvor tallet lå på 5,3 pct. Overvågningen foregår ved PCR-undersøgelse af tankmælk. Besætninger, der tidligere var negative, men kom ud med en positiv prøve, er kontrolleret med to opfølgende prøver.

Der er oplysningspligt ved handel med dyr fra smittede besætninger – men tjek alligevel altid sælgerbesætningens smittestatus ved indkøb.

Artiklerne 'Førstekalvskvær taber let...' side 3 og 'Få styr på maskinomkostninger' side 4 er udarbejdet i projekter støttet af:

